

i.e. Duolite A₆. The later presents a considerable stability in both petroleum ether and ethyl ether and therefore measurements in the ultraviolet region of the spectrum can be carried out.

Columns' of anion-exchange resins can be used for chromatographic separations of compounds having hydroxyl groups i.e. cholesterol from cetyl alcohol.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Λ. ΝΙΝΗΣ και M. ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ -ΝΙΝΗ, 'Επίδρασις τῶν ἀνιονανταλλακτικῶν ρητινῶν ἐπὶ τῶν χρωστικῶν τοῦ βαμβακελαίου, *Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν*, τόμ. 28, 1953, σ. 285 κ. ἔξ.
2. Λ. ΝΙΝΗΣ και M. ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ -ΝΙΝΗ, Συνθῆκαι προσδοφήσεως τῆς βιταμίνης Α ὑπὸ ἀνιονανταλλακτικῶν ρητινῶν, *Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν*, τόμ. 29, 1954, σ. 452.
3. A.O.C.S. Official Methods Cd 4-40.
4. Org. Synteses, Coll. volume II, σελ. 193.

ΧΗΜΕΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.— Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῶν πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων τοῦ νομοῦ Χανίων, παραγωγῆς 1955-56, ὑπὸ *Νικ. Ι. Βαμβακᾶ και Κωνστ. Στεφανίδου**. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Κωνστ. Ισαακίδου.

'Ο κ. Κωνστ. Ισαακίδης ἀνακοινῶν τὴν μελέτην ταύτην εἶπε τὰ ἔξης:

"Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἀξιόλογον μελέτην τῶν κυρίων Νικολάου Βαμβακᾶ, Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Χανίοις Παραρτήματος τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ Κράτους και Κωνσταντίνου Στεφανίδου τῆς Διευθύνσεως Γεωργίας τοῦ νομοῦ Χανίων, ἀφορῶσαν εἰς παρατηρήσεις αὐτῶν ἐπὶ τῶν πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων τοῦ νομοῦ Χανίων παραγωγῆς 1955-1956.

Τὰ ἔσπεριδοιοειδῆ κέκτηνται ἔξαιρετον μεταξὺ τῶν καρποφόρων δένδρων θέσιν διὰ τὴν ὥραιότητα αὐτῶν και τὰ προσοδοφόρα προϊόντα των. Τὰ φύλλα ξηραινόμενα καθίστανται ἐμπορεύσιμα. Οἱ βλαστοὶ και τὰ ἀνθη ἀποστάζονται, οἱ καρποὶ εἶναι εὔγευστοι και διὰ τὴν χημικὴν σύστασίν των λίαν θρεπτικοὶ και τονωτικοί.

'Ο Ιάκωβος N. E. Τομπάζης ἔξέδωκε τὸ 1877 τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Καλλιέργεια και ἀσθένειαι τῶν ἔσπεριδοιοειδῶν» πραγματείαν αὐτοῦ πρὸς βελτίωσιν τῆς καλλιέργειας των, τὸν περιορισμὸν τῶν ἐκ τῆς κομμιώσεως καταστροφῶν τῶν δένδρων και πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς των.

Εἰς τὸν πρόλογον τῆς πραγματείας ταύτης ἀναφέρεται ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκεί-

* NIC. VAMVACAS and CONST. STEPHANIDES, A few observations regarding oranges for processing ex the Canea province.

νην, ἐνῷ ἀπὸ τὴν Σικελίαν ἔξηγοντο ἐτησίως πορτοκάλια ἀξίας 25 ἑκατομμυρίων φράγκων καὶ χυμοὶ καὶ αἰθέρια ἔλαια ἐσπεριδοειδῶν ἀξίας ἄλλων 20 ἑκατομμυρίων φράγκων, ἡ κατὰ τὰ ἀπὸ 1869 ἕως 1875 ἔτη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μέση ἐτησία ἔξαγωγὴ πορτοκαλίων ἀνήρχετο, συμφώνως πρὸς τὸν γενικὸν πίνακα τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος, εἰς 33,914.555 φρ., πράγματι δὲ εἰς τὸ διπλάσιον, τὸ ὅποιον ἐν τούτοις ἦτο τὸ ἐν τεσσαρακοστὸν πέμπτον τῆς ἐτησίας Σικελικῆς ἔξαγωγῆς.

Τότε τὸ ἐμπόριον τῶν Ἑλληνικῶν καρπῶν τῶν ἑσπεριδοειδῶν εὐρίσκετο εἰς χεῖρας μικρῶν ἐμποροπλοιάρχων, οἵτινες τοὺς μετέφερον πρὸς μεταπώλησιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι οὐδεὶς ἄλλος λιμὴν ἐμπορίου ἦτο γνωστὸς εἰς αὐτούς. Βιομηχανικά τινα δὲ καταστήματα ἐμφανισθέντα ἐν Πόρῳ πρὸς παραγωγὴν αἱθεοίων ἐλαίων καὶ χυμῶν ἀντὶ νὰ ἀναπτύσσωσι τὰς ἐργασίας των περιώριζον αὐτάς.

‘Ο Τομπάζης συνίστα τότε εἰς τοὺς γεωκτήμονας, νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν καλιέργειαν τῶν ἐσπειριδοειδῶν καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, νὰ ὑποστηρίζῃ τὰς προσπαθείας των. Αἱ προβλεπόμεναι πρόοδοι συνετελέσθησαν μόλις πρὸ δὲ λίγων ἐτῶν.

⁴ Η πορτοκαλέα, αὐτοφυῆς εἰς τὴν Κίναν, τὴν Ἱαπωνίαν καὶ νήσους τοῦ Εἰ-
ρηνικοῦ, μετεφέρθη ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων εἰς τὴν Εὐρώπην.

‘Ο Ferarri τὸ 1646 διήρεσε τὰ ἐσπεριδοειδῆ εἰς τρία εἴδη· τὴν κιτρέαν, λεμονέαν καὶ πορτοκαλέαν. ‘Ο Galaisio τὸ 1809 ἔκώρισε τὴν νεραντζέαν τῆς πορτοκαλέας. Οἱ Rizzo καὶ Poiteau διακρίνουσιν δύτικὸν εἴδη ἐσπεριδοειδῶν. Ἀξιόλογος εἶναι ἡ μελέτη «Σύστασις τῶν ἑλληνικῶν πορτοκαλίων», 1936, τῶν καθηγητῶν κυρίων Π. Ἀναγνωστοπούλου καὶ Πολυμενάκου.

Κατὰ τὸ Composition of foods, U. S. Department of Agriculture. Agriculture Handbook, No 8, 1950, ἡ μέση περιεκτικότης τῶν πορτοκαλίων εἰς 100 γραμμάρια των γουμένου τεμαχίου εἶναι:

Υδωρ εἰς γραμμάρια	87.2
Θρεπτική ἐνέργεια εἰς θερμίδας	45
Πρωτεΐνη εἰς γραμμάρια	0.9
Λίπος εἰς γραμμάρια	0.2
Υδατάνθρακες δόλικοι (total) εἰς γραμμάρια	11.2
Υδατάνθρακες ἀπεπτοί (fiber) εἰς γραμμάρια	0.6
Τέφρα εἰς γραμμάρια	0.5
Ασβεστος εἰς χιλιοστόγραμμα	33
Φώσφορος εἰς χιλιοστόγραμμα	23
Σίδηρος εἰς χιλιοστόγραμμα	0.4
Βιταμίνη A εἰς διεθνεῖς μονάδας	190
Βιταμίνη B ₁ (Thiamine) εἰς χιλιοστόγραμμα	0.08

Βιταμίνη B ₂ (Riboflavin) εἰς χιλιοστόγραμμα ..	0.03
Βιταμίνη Γ (Ascorbic acid) εἰς χιλιοστόγραμμα ..	49
Νικοτινικὸν δξὺ (Niacine) εἰς χιλιοστόγραμμα.. ..	0.2

Λόγω τῆς ποικιλίας καὶ τῆς ποσότητος τῶν εἰς τὰ πορτοκάλια βιταμινῶν καὶ τῶν λοιπῶν θρεπτικῶν συστατικῶν αὐτῶν ἡ κατανάλωσις αὐτῶν δσημέραι αὐξάνει εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὰς ἄλλας χώρας. Ἐκ τούτου μεγάλη εἶναι ἡ σπουδαιότης τῆς βιομηχανικῆς παρασκευῆς τοῦ χυμοῦ τῶν πορτοκαλίων.

Παρ' ἡμῖν ἡ πορτοκαλάδα, λεμονάδα προπολεμικῶς, συνίστατο εἰς σιρόπια ἀρωματισμένα δι' αἰθερίων ἔλαιων. Διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὰ τελευταῖα προπολεμικὰ ἔτη παρήχθη βιομηχανικῶς χυμὸς πορτοκαλίων ὑπὸ τῆς Ἐταιρίας ΑΣΤΕΛ εἰς τὰ Χανιά.

Πολλαχοῦ τοῦ νομοῦ Χανίων τὸ κλῆμα καὶ τὸ ἔδαφος εὖνοοῦσι τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐσπεριδοειδῶν. Κατὰ στατιστικὴν τῆς Διευθύνσεως Γεωργίας εἰς τὸν Νομὸν Χανίων τὸ 1954-55 ὑπῆρχον 942.849 πορτοκαλέαι καὶ τὸ 1955-56 ἔφυτεύθησαν 5.680. Ἡ εἰς πορτοκάλια παραγωγὴ αὐτῶν ἦτο τὸ 1954-55 150.000.000 καὶ τὸ 1955-56 ἔμειώθη λόγῳ ἐντόνου καρποπτώσεως εἰς 130.000.000, ἥτοι 21.500 τόννους. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι 24% τῆς δικτίου ἔλληνικῆς παραγωγῆς, ἀνερχομένης εἰς 120.000 τόννους.

Μὲ τὴν καρποφορίαν τῶν φυτειῶν τῶν τελευταίων ἔτῶν ἡ παραγωγὴ πορτοκαλίων εἰς τὸν νομὸν Χανίων ὑπὸ διμαλάς συνθήκας ὑπολογίζεται ὅτι 9° ἀνέλθη τὴν ἀνθησιν τοῦ 1957 εἰς 32.894, κατὰ τὴν ἀνθησιν τοῦ 1958 εἰς 39,472 καὶ κατὰ τὴν ἀνθησιν τοῦ 1959 εἰς 43.392 τόννους.

Τῆς παραγωγῆς τοῦ νομοῦ Χανίων μικρὸν μόνον μέρος βιομηχανοποεῖται, δηλαδὴ τὰ ἀκατάλληλα πρὸς ἐμπορίαν μικρὰ καὶ διὰ διαφόρους αἰτίας πίπτοντα καὶ συλλεγόμενα ἐκ τοῦ ἔδαφους πορτοκάλια. Τοῦτο δῶμας εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὰ ἀλλαχοῦ καὶ δὴ τὰς Ἡνωμένας πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς κρατοῦντα, ὅπου ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ βιομηχανοποίησις τῶν συλλεγομένων ἐκ τοῦ ἔδαφους ἡ παρουσιαζόντων ἀλλοίωσιν καρπῶν¹.

Οἱ καταρτίσαντες τὴν παρουσιαζομένην μελέτην δίδουσι τὴν προέλευσιν τῶν ἔδαφῶν τῶν πορτοκαλεώνων καὶ τὴν λίπανσιν αὐτῶν, διμοίως τὰς ποικιλίας τῶν εἰς τὸν νομὸν Χανίων καλλιεργουμένων πορτοκαλεῶν. Διὰ τὴν παρ' ἡμῖν βιομηχανοποίησιν θεωροῦσιν ὅτι αὐτῇ δύναται ἔτι νὰ προαχθῇ, διότι ἥδη λαμβάνονται μόνον ἐκ τοῦ ἐπικαρπίου τὸ αἰθέριον ἔλαιον καὶ ἐκ τοῦ ἐνδοκαρπίου ὁ χυμός, ἐνῷ εἶναι ἀκόμη δυνατὸν νὰ ληφθῶσι βιταμίναι, ἀσκορβικὸν δξύ, βιταμίνη «P» ἡ οἵ συνιστῶντες αὐτὴν γλυκοζῖται, ἐσπεριδίνη, ἐριοδικυόλη ὡς καὶ ἄλλα προϊόντα.

¹ Citrus Industry Webber and Batchelor Univ. of California, Berkeley 1948.

Εἰς τὴν μελέτην δίδεται ἡ φυσικὴ καὶ ἡ χημικὴ σύστασις τῶν πορτοκαλίων τοῦ νομοῦ Χανίων τῆς ἔσοδείας 1955 - 56. Ἐπὶ πλέον εἰς αὐτὴν διὰ παραστατικῶν διαγραμμάτων δίδεται ἡ διακύμανσις κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1955 μέχρι καὶ τοῦ Ἀπριλίου 1956 περίοδον τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τῶν πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων, ἦτοι α) τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, β) ὀριμάσεως τῶν πορτοκαλίων, ἦτοι τοῦ λόγου Brix / ὁξύτης, γ) πυκνότητος τοῦ χυμοῦ εἰς βαθμοὺς Baumé, δ) διαλυτῶν συστατικῶν τοῦ χυμοῦ τῶν δποίων τὸ πλεῖστον συνίσταται ἀπὸ σάκχαρα, ἐκφραζόμενα εἰς βαθμοὺς Brix, ε) διλικῆς ὁξύτητος, ἐκπεφρασμένης εἰς ἄνυδρον κιτρικὸν δᾶν, στ) τοῦ PH.

Εἰς εἰδικὸν πίνακα ἀναγράφονται αἱ ἀνωτέρῳ σταθεραὶ τῶν πορτοκαλίων, ὡς εὐρέθησαν διὰ μεγάλου ἀριθμοῦ ἀναλύσεων καθ' ἔκαστον τῶν τεσσάρων ὀκταημέρων τῶν μηνῶν Δεκεμβρίου, Ἰανουαρίου, Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου.

Οἱ μελετηταὶ ἐν συμπεράσματι συνάγουσιν ὅτι τὰ πρὸς παρασκευὴν τοῦ χυμοῦ πορτοκάλια πρέπει νὰ ἔχωσιν ὀρίμασιν μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν 6 καὶ 10. Οἱ χυμοὶ δύνανται νὰ πληρῶσι τοὺς δρους τοὺς δποίους ἡ ἰσχύουσα παρ' ἡμῖν νομοθεσία ἐπιβάλλει διὰ πάντα τὰ τρόφιμα καὶ εἰδικώτερον νὰ ἔχωσιν εἰδικὸν βάρος τούλαχιστον 1.047 ἡ βαθμοὺς Baumé 6,5 καὶ κυτταρικὰ συστατικὰ τῆς καρπικῆς σαρκὸς (καρποκύτταρα) 0,30% εἰς ξηρὰν κατάστασιν λογιζόμενα. Ὁ τελευταῖος οὗτος δρός, ἦτοι τὸ κατώτερον δριον 0,30% τῶν καρποκυττάρων, δύναται εὐκόλως νὰ ἐπιτευχθῇ, ἀλλ' οἱ συντάκται τῆς παρουσιαζομένης μελέτης θεωροῦσιν ὅτι ἀποβαίνει εἰς βάρος τῆς ποιότητος τοῦ χυμοῦ, διότι καθιστᾷ αὐτὴν εὐκολώτερον ἀλλοιώσιμον καὶ μὲ τὸ ἵζημα, τὸ δποῖον συνιστᾶ, προδιαθέτει δυσμενῶς τὸν καταναλωτήν.

Εἰς τὴν γνώμην αὐτὴν τῶν δύο μελετητῶν παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ἵζημα πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ποτὸν τοῦτο εἶναι φυσικοὶ χυμοὶ καὶ δχι τεχνητὰ παρασκευάσματα, ἀρωματισμένα σιρόπια.

Οἱ μελετηταὶ ὑπόσχονται ὅτι εἰς νεωτέραν ἐργασίαν τῶν θὰ ἀσχοληθῶσιν ἐπὶ τῆς τεχνολογίας τῆς βιομηχανίας παρασκευῆς χυμοῦ τῶν πορτοκαλίων.

Περαίνοντες τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἐργασίας ταύτης παραθέτομεν τὸν ἐπόμενον πίνακα τῆς Ὑπηρεσίας Στατιστικῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, εἰς τὸν δποῖον φαίνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν πορτοκαλεῶν παρ' ἡμῖν τὸ 1929 καὶ τὸ 1952 καὶ ἡ παραγωγὴ πορτοκαλίων κατὰ διάφορα ἔτη ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἡ ἐξαγωγὴ πορτοκαλίων κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη ἀπὸ τὴν Χώραν μας.

*Ε τ η	Παραγωγή πορτοκαλίων εις τόννους	*Έξαγωγή έσπεριδοειδῶν εις τό "Εξωτερικὸν εις χιλιόγραμμα
1935	19.235	5.288.000
1936	26.132	10.218.000
1937	27.222	14.335.000
1938	31.280	14.634.000
Mέσος δρος	25.967	
1929	864.272	1949 66.756 3.052.633
1952	4.576.000	1950 69.200 2.986.447
		1951 90.000 11.743.154
		1952 98.300 8.389.754
		1953 107.860 10.035.586
		1954 124.500 16.566.251
		1955 121.800 15.540.449
Mέσος δρος	96.916	

νάπτης μετατραπεῖ στην παραγωγή των πορτοκαλιών.

*

Η καθημερινώς αύξανομένη σημασία του χυμού τῶν έσπεριδοειδῶν διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ ἀνθρώπου, λόγω τῶν εἰς αὐτὸν περιεχομένων θρεπτικῶν συστατικῶν καὶ βιταμινῶν εἰς ποικιλίαν καὶ ποσότητα, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανικῆς ἐπεξεργασίας τῶν έσπεριδοειδῶν καὶ ίδιως τῶν πορτοκαλίων.

Εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ δὴ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἡ κατανάλωσις τοῦ χυμοῦ τῶν έσπεριδοειδῶν εἶναι τεραστία.

Εἰς τὴν Ἐλλάδα μόνον μεταπολεμικῶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀνεπτύχθη ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ χυμῶν ἐξ έσπεριδοειδῶν καὶ κυρίως ἐκ πορτοκαλίων καθ' ὅσον προπολεμικῶς τὸ εἰς τὴν κατανάλωσιν φερόμενον ποτὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα πορτοκαλάδα, λεμονάδα κλπ. δὲν ἦτο ἀλλο τι ἡ σιρόπιον ἀρωματισμένον δι' αἰθερίου ἐλαίου πορτοκαλίων ἢ λεμονίων κλπ., μόνον δὲ κατὰ τὰ τελευταῖα προπολεμικὰ ἔτη ἐγένετο προσπάθεια διὰ πρώτην φορὰν παραγωγῆς χυμοῦ ἐκ πορτοκαλίων ἐν Χανίοις ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ΑΣΤΕΛ Α.Ε.

Ἐπειδὴ εἰς τὴν παρατηρουμένην βιομηχανικὴν δραστηριότητα τῆς παραγωγῆς χυμῶν ἐν Ἐλλάδι πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει ὁ νομὸς Χανίων καὶ μέχρι σήμερον δὲν ἐγένετο ἐργασία τις ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν βιομηχανίαν ταύτην ὀδεύοντων πορτοκαλίων, ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον γὰ ἐκθέσωμεν κατωτέρω παρατηρήσεις μας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, γενομένας κατὰ τὴν μόλις ληξασαν βιομηχανικὴν περίοδον, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς οὕτως ἀπαρχῆς συστηματικοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς αὐτῆς βιομηχανίας πρὸς τὸ καλὸν τοῦ συνόλου ἡμῶν καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας.

Καλλιέργεια έσπεριδοειδῶν εἰς τὸν νομὸν Χανίων.

Κατὰ στατιστικὴν τῆς Διευθύνσεως Γεωργίας νομῶν Χανίων τῶν ἔτῶν 1954/55 καὶ 1955/56 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐσπεριδοειδῶν δένδρων καὶ τῆς εἰς καρποὺς παραγωγῆς αὐτῶν ἔχει ὡς ἔξης:

Εἰδος	Ἄριθμὸς δένδρων 1954/55	Φυτευθέντα κατὰ τὸ 1955/56	Παραγωγὴ εἰς τεμάχια	
			1954/55	1955/56
Πορτοκαλέαι ..	942.849	5.680	150.000.000	130.000.000
Μανδαρινέαι ..	212.446	1.114	40.000.000	25.000.000
Λεμονέαι .. .	40.912	960	6.098.100	4 000 000
Κιτρέαι	11.390	3.285	43.000	90.000
Νερατζέαι .. .	16.300	21.000	800.000	409.000

Ἡ μείωσις τῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος διφείλεται εἰς ἔντονον καρπόπτωσιν.

Ἐν ὅψει τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐγκατασταθεισῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη φυτειῶν αὗτινες θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ στάδιον τῆς καρποφορίας κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη, ἥτις τόννους παραγωγὴ ἐσπεριδοειδῶν ὑπὸ διμαλάς συνθήκας ὑπολογίζεται:

	Ἄνθησις 1957	Ἄνθησις 1958	Ἄνθησις 1959
α) Διὰ τὰ πορτοκάλια..	32.894	59.472	45.392
β) Διὰ τὰ λεμόνια .. .	650	700	750
γ) Διὰ τὰ μανδαρίνια ..	3.200	3.200	3.200

Ως ἐμφαίνεται εἰς τὸν ἀνωτέρῳ στατιστικὸν πίνακα ἡ ἐφετεινὴ παραγωγὴ τοῦ νομοῦ Χανίων ἀνὴλθεν εἰς 130.000.000 τεμάχια πορτοκαλίων, ἀτινα ἀντιστοιχοῦν πρὸς 21.500 τόννους περίπου, ἥτοι πρὸς 24% τῆς συνολικῆς Ἑλληνικῆς παραγωγῆς, ἥτις ἀνέρχεται ὡς ἔγγιστα εἰς 120.000 τόννους. Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ποσοστὸν 25% περίπου τῆς παραγωγῆς βιομηχανοποιεῖται (εἰς Φλώριδα τοῦτο φθάνει τὰ 60%), ἐνῷ παρ' ἡμῖν μέγιστον ποσοστὸν τῆς προαναφερθείσης παραγωγῆς τοῦ Νομοῦ, λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῆς ποιότητος καὶ τῆς ἀντοχῆς τῆς παραχμοῦς τοῦ καρποῦ ἐπὶ τοῦ δένδρου, διατίθεται ὡς ἔχει εἰς τὴν κατανάλωσιν. Μικρὸν μόνον ποσοστὸν τῆς παραγωγῆς βιομηχανοποιεῖται καὶ τοῦτο προέρχεται ἐκ πορτοκαλίων μικροῦ μεγέθους, ἀκαταλλήλων πρὸς ἐμπορίαν καὶ κατὰ κανόνα τὸ λόγῳ καιρικῶν ἢ ἄλλων συνθηκῶν πίπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ συλλεγόμενον ἐκ τοῦ ἐδάφους. Ἡ βιομηχανοποίησις τῶν συλλεγομένων ἐκ τοῦ ἐδάφους καρπῶν εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετος μὲ τὰ συμβαίνοντα ἀλλαχοῦ, διπλας εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἔνθα ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα ἡ βιομη-

χανοποίησις τοιούτων καρπῶν ἢ καρπῶν ὁπωσδήποτε παρουσιαζόντων ἀλλοίωσιν. Ρητῶς τονίζεται ὅτι ἡ βιομηχανοποίησις δὲν πρέπει ν' ἀποτελῇ διέξοδον διὰ τὴν ἀξιοποίησιν μὴ ἐμπορευσίμων καρπῶν.

Ποικιλίαι πορτοκαλίων.

Αἱ καλλιεργούμεναι ποικιλίαι πορτοκαλίων εἰς τὸν νομὸν Χανίων εἶναι αἱ ἔξι·

α) Ἐντόπιος στρογγυλὴ	53 %
β) » ἐπιμήκης	43 %
γ) Ὁμφαλοφόρος	2,5 %
δ) Κυπρέϊκο (Γιάφας)	1 %
ε) Διάφοροι ἄλλαι	0,5 %

Ἐδάφη πορτοκαλεώνων.

Τὰ ἐδάφη τῶν πορτοκαλεώνων εἶναι δξινα, πυριτικῆς ἢ σχιστολιθικῆς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προελεύσεως καὶ δὴ προσχωματικά, συνήθως πορώδη, προερχόμενα ἐκ πετρωμάτων πλούσιων εἰς κάλιον. Τὰ ἐδάφη αὐτὰ δὲν εἶναι ὑπερβαλλόντως δξινα ἀλλὰ ἔχουν ἀνάγκην προσθήκης ἀσβέστου.

Ἐφαρμόζονται λιπάνσεις μὲ σχετικῶς μεγάλας δόσεις ἀζώτου καὶ πάντοτε προστίθεται φωσφοροκαλοῦχα λιπάσματα. Ἐλλείψει ζωϊκῶν λιπασμάτων γίνεται λίαν περιωρισμένη χρῆσις τούτων.

Ολίγοι μόνον πορτοκαλεώνες εὑρίσκονται καὶ ἐπὶ ἀσβεστούχων ἐδαφῶν.

Βιομηχανοποίησις πορτοκαλίων.

Ἡ βιομηχανικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν πορτοκαλίων παρ' ἡμῖν δὲν ἔχει πληρως ἀναπτυχθῆ, ὑστερεῖ δὲ κατὰ πολὺ ἄλλων χωρῶν καὶ δὴ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Αμερικῆς.

Ο βιομήχανος σήμερον παρ' ἡμῖν ἐνδιαφέρεται νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ἐπικαρπίου τὸ αἰθέριον καὶ ἐκ τοῦ ἐνδοκαρπίου τὸν χυμόν, ἀπορρίπτων τὰ λοιπὰ συστατικὰ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ ὅποια πλὴν τῶν κτηνοτροφῶν πλεῖστα ὅσα ἄλλα προϊόντα καὶ βιταμῖναι (ἀσκορβικὸν δξύ, ἐσπεριδίνη αλπ.) εἶναι δυνατὸν νὰ παραχθῶσιν. Ἐπὶ τῆς ἀνεκμεταλλεύτου αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ ἐξεταζομένου θέματος θέλομεν ἐπανέλθει διὰ νεωτέρας ἐργασίας ἡμῶν.

Πρὸς κατατοπισμὸν τῆς βιομηχανίας καὶ πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν ἡ ἡμετέρα ἔρευνα περιεστράφη ἐπὶ τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν τῆς βιομηχανίας ὡς ἔχει νῦν παρ' ἡμῖν.

Φυσικὴ καὶ χημικὴ σύστασις τῶν πορτοκαλίων.

Ἡ φυσικὴ καὶ ἡ χημικὴ σύστασις τῶν πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων τοῦ νομοῦ Χανίων, ἐσοδείας 1955/56, ἔχει ὡς κάτωθι:

Φυσική σύστασις.

	%
Χυμός	38 - 43
Έπικάρπιον μετά μεσοκαρπίου	45 - 54
Κυτταρινικαὶ μεμβράναι τῆς καρπικῆς σαρκὸς	5 - 7
Σπόροι	0,5 - 4

Xημική σύστασις.

	%
Αἰθέριον ἔλαιον φλοιοῦ	0,27 - 0,42
“Γδωρ	85 - 90
Διαλυτὰ στερεὰ συστατικὰ χυμοῦ εἰς βαθμοὺς Brīx	11,7 - 14,2
Πυκνότης χυμοῦ εἰς βαθμοὺς Baumé	6,5 - 7,9
Πηκτῖναι	1 - 2
‘Ολικὴ δέξύτης χυμοῦ εἰς ἀν. κιτρικὸν δέξι	1,1 - 2,12
‘Ενεργὸς δέξύτης (P.H.)	2,7 - 4,2
‘Ασκορβικὸν δέξι ἐπὶ 100 κ. ἑ.	52 - 79 χλστγμ.
‘Ανόργανα συστατικὰ	0,5 - 0,9

*Διακύμανσις τῶν κυριωτέρων συστατικῶν τῶν
πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων.*

Αἰθέριον ἔλαιον.

’Απὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου συνήθως τὰ πορτοκάλια εἶναι κατάληγλα πρὸς βιομηχανοποίησιν. Τὸ αἰθέριον ἔλαιον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Μαρτίου, ὅτε πλέον τὰ πορτοκάλια καθίστανται ἀσύμφορα πρὸς βιομηχανοποίησιν λόγῳ τῆς ὑψηλῆς τιμῆς των, κυμαίνεται ὡς ὁ κατωτέρω πίναξ τοῦ αἰθερίου ἔλαιου, ὑπολογιζομένου εἰς γραμμ. ἐπὶ 1 χγμ. πορτοκαλίων.

	Δεκέμβριος	Τανούσιος	Φεβρουάριος	Μάρτιος
1 Θήμερον	3,8	4,10	3	3,8
2 *	3,8	4,15	3,4	3,1
3 *	3,9	4,20	3,4	2,7
4 *	4,0	4,20	3,7	2,7

Τὸ γραφικὴ παράστασις τῆς διακυμάνσεως ὡς ἀνωτέρω τοῦ ἔλαιου ἔχει ὡς τὸ κατωτέρω διάγραμμα ὥπερ 1.

Χυμός πορτοκαλίων.

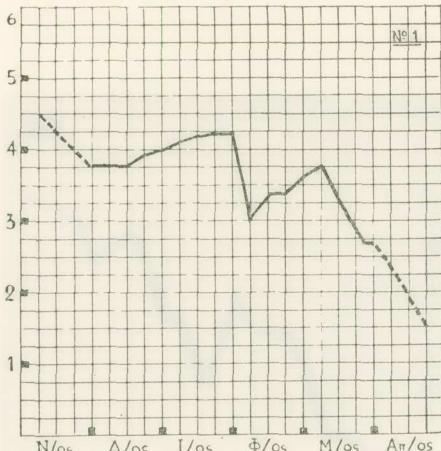
Τὸ ποιότης τοῦ χυμοῦ τῶν πορτοκαλίων ἔξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ βαθμοῦ ὥριμάσεως αὐτῶν. Ἐκ τῶν τριῶν παραδεδεγμένων ὄδῶν ἔξευρέσεως τοῦ βαθμοῦ ὥρι-

μάσεως ἐπροτιμήσαμεν ὅπως δεχθῶμεν τὸν λόγον Brix ὀξύτης, τῆς τελευταίας ταύτης ἐκφραζομένης εἰς ἀνυδρον κιτρικὸν ὀξύ. Ἐκ τοῦ παρατιθεμένου διαγράμματος ἄρ. 2 συνάγεται ὅτι ἡ ὠρίμασις βαίνει ὁμαλῶς σχεδὸν πρὸς ἀνοδὸν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς.

Ἡ πυκνότης τοῦ χυμοῦ, ἐκφραζομένη εἰς βαθμοὺς Baumé, βαίνει ὁμοίως πρὸς ἀνοδὸν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ἐπὶ ὥρισμένα χρονικὰ διαστήματα διατηρεῖται εἰς τὸ αὐτὸν ὄψος (διάγρ. ἄρ. 3).

Τὰ διαλυτὰ στερεὰ συστατικὰ τοῦ χυμοῦ, τὸ πλεῖστον τῶν ὁποίων συνίσταται ἐκ σακχάρων, ἐκφραζομένα εἰς βαθμοὺς Brix, παρουσιάζουν ὁμαλὴν ἀνοδὸν ὡς καὶ ἡ πυκνότης (διάγρ. ἄρ. 4).

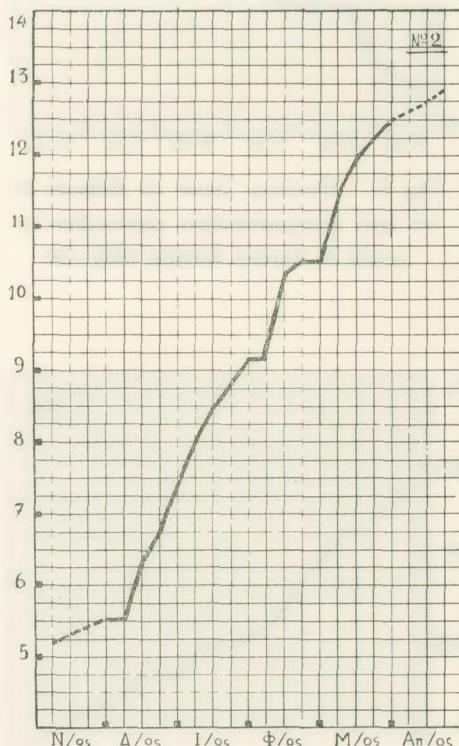
Ἡ ὀλικὴ ὀξύτης τοῦ χυμοῦ, ἐκφραζομένη εἰς γραμ. ἀνύδρου κιτρικοῦ ὀξέος ἐπὶ 100 κ.ἔ. χυμοῦ, μειοῦται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς.

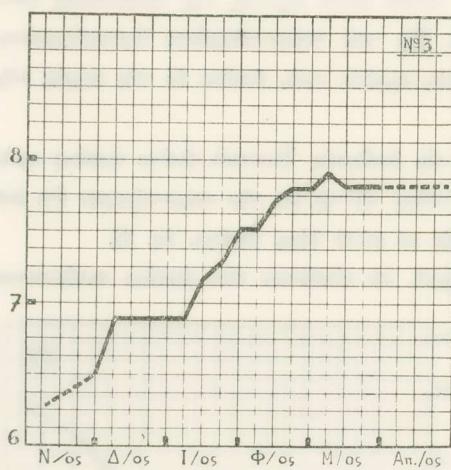
*Ἀρ. 1. — Αἰθέριον ἔλαιον πορτοκαλίων πρὸς βιομηχανοποίησιν ὑπολογιζόμενον εἰς γραμ. ἐπὶ ἑνὸς χυμ. πορτοκαλίων περιοχῆς N. Χαρίων, ἐσοδείας 1955 - 1956

Ἡ μείωσις αὕτη ἀναστέλλεται κατὰ πολὺ κατὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον (διάγρ. ἄρ. 5).

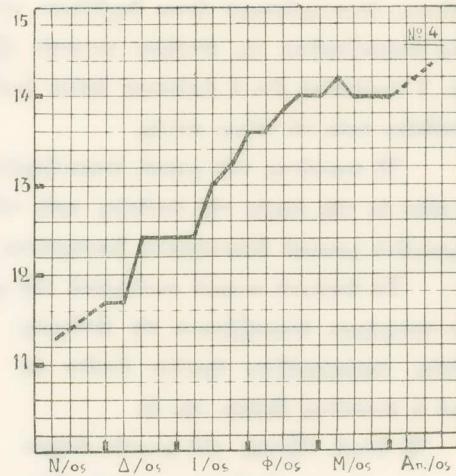
Ἡ διακύμανσις τῆς ἐνεργοῦ ὀξύτητος (πυκνότητος ἰόντων ὑδρογόνου P.H.) εἶναι τελείως ἀνώμαλος κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον μὲ τάσιν ἀνόδου τῆς καμπύλης αὐτῆς (διάγρ. ἄρ. 6).

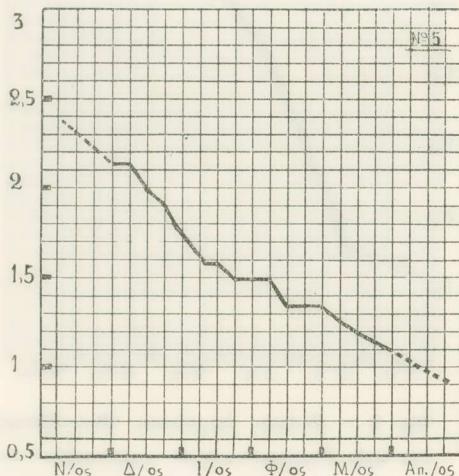
*Ἀρ. 2. — Βαθμὸς ὀριμάσσεως (Brix/όξυτης) τῶν πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων περιοχῆς N. Χαρίων, ἐσοδείας 1955 - 1956

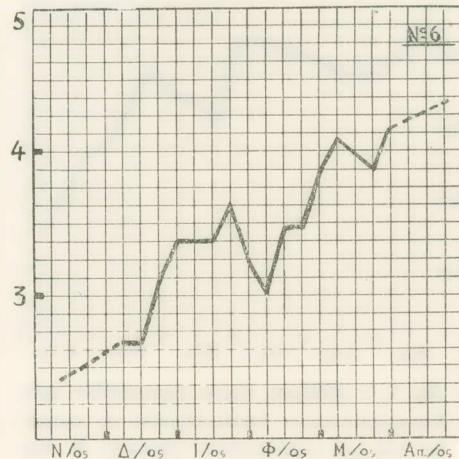
*Αρ. 3. — Πυκνότης χυμοῦ εἰς βαθμούς Brix τῶν πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων περιοχῆς N. Χανίων, ἐσοδείας 1955 - 56

*Αρ. 4. — Διαλυτὰ στερεὰ συστατικά εἰς βαθμούς Brix τῶν πρὸς βιομηχανοποίησιν πορτοκαλίων περιοχῆς N. Χανίων, ἐσοδείας 1955 - 56.

*Αρ. 5. — Όλική δξύτης εἰς γραμμ. ἀν. κιτρικοῦ δξ. ἐπὶ 100κ.ἔ. χυμοῦ πορτοκαλίων πρὸς βιομηχανοποίησιν περιοχῆς N. Χανίων, ἐσοδείας 1955 - 56

*Αρ. 6. — Ένεργὸς δξύτης (πυκνότης ίόντων θρογγόν) P. H. πορτοκαλίων πρὸς βιομηχανοποίησιν περιοχῆς N. Χανίων, ἐσοδείας 1955 - 56

Τῶν προαναφερθέντων στοιχείων παραθέτομεν κατωτέρω (σ. 328) συγκεντρωτικὸν πίνακα, ὃστις κατηρτίσθη ἀπὸ πολλαπλᾶς καθημερινᾶς ἀναλύσεις, ἔξινοι μέντος ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1955 μέχρι τέλους μηνὸς Μαρτίου 1956.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐνταῦθα ἐκτεθέντων προκύπτει ὅτι, ὅπως ἐπιτύχη ἡ βιομηχανία παραγωγῆς χυμῶν, ὡς ἔχει σήμερον, τὴν καταλληλοτέραν ποιότητα χυμοῦ πορτοκαλίων δέον ὅπως αὕτη ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας τῆς εὐθὺς μόλις ὁ βαθμὸς ὠριμάσεως αὐτῶν ἀνέλθῃ εἰς τὸν ἀριθμόν 6 καὶ μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 10 περίπου. Βεβαίως δὲν ἀποκλείεται ἡ παρασκευὴ χυμῶν ἀπὸ καρποὺς ἔχοντας ὠρίμασιν κάτω τοῦ ἀριθμοῦ 6 καὶ ἀνω τοῦ 10, πλὴν ὅμως οἱ χυμοὶ αὐτοὶ δέον καταλλήλως ν' ἀναμιχθῶσιν, ὥστε ὁ βαθμὸς ὠριμάσεως αὐτῶν νὰ κυμαίνεται μεταξὺ τῶν προαναφερθέντων ὄρίων 6-10, ἵνα ὁ χυμὸς τυγχάνῃ εὔγευστος.

Κρίνομεν ἔτι σκόπιμον ν' ἀναφέρωμεν ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ὑφισταμένην νῦν νομοθεσίαν παρ' ἡμῖν, ἐκτὸς τῶν γενικῶν ὄρων τοὺς ὅποίους δέον νὰ πληροῦν πάντα τὰ τρόφιμα, οἱ χυμοὶ τῶν πορτοκαλίων πρέπει νὰ ἔχουν εἰδικὸν βάρος τοὺλάχιστον 1,047 ἡ βαθμ. Μπωμὲ 6,5 καὶ κυτταρινικὰ συστατικὰ τῆς καρπικῆς σαρκὸς (καρποκύτταρα) 0.30 % εἰς ξηρὰν κατάστασιν λογιζομένης, ἀπαγορευομένης τῆς παρουσίας στοιχείων ἐκ τοῦ φλοιοῦ.

Ο βιομήχανος εὐκολώτατα δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ὡς ἀνω κατώτατα ὄρια καθ' ὃσον, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ παρατεθέντος διαγράμματος τοῦ πίνακος, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Δεκεμβρίου ὁ χυμὸς ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην, ὡς ἀνω, πυκνότητα, ἣτις αὐξάνεται συνεχῶς ὃσον ἡ ἐσοδεία προχωρεῖ. "Οσον ἀφορᾷ διὰ τὸ ἐνεχόμενον ποσοστὸν τοῦ 0.30 % τῶν καρποκυττάρων, ὁ βιομήχανος εὐκόλως δύναται νὰ τὸ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς μεγαλυτέρας πιέσεως τῶν πορτοκαλίων διὰ τῶν στυπτήρων κατὰ τὴν ἐκχύμωσιν τοῦ καρποῦ.

Πάντως κατὰ τὴν γνώμην μας τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὄριζόμενον, ὡς ἀνωτέρω, κατώτατον ὄριον τοῦ 0.30 % τῶν καρποκυττάρων ἀποβαίνει εἰς βάρος τῆς ποιότητος τοῦ χυμοῦ ἀφ' ἐνὸς λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ παρουσία αὐτῶν συντελεῖ εἰς τὴν ταχυτέραν ἀλλοίωσιν τοῦ χυμοῦ, καὶ ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τοῦ ὅτι ἐκ τοῦ παρουσιαζομένου ἀκαλαισθήτου ζήματος προδιαθέτει δυσμενῶς τὸν καταναλωτήν.

Κατόπιν τούτων πρὸς κατοχύρωσιν τῆς Ἐθνικῆς ταύτης βιομηχανίας εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ἡ κειμένη νομοθεσία συμπληρωθῇ εἰς τρόπον, ὥστε οἱ εἰς τὴν κατανάλωσιν προσφερόμενοι χυμοὶ πορτοκαλίων νὰ εἶναι καλύτεροι καὶ ἐφάμιλλοι τῶν τῆς ἀλλοδαπῆς.

Εἰς ἀλλην ἐργασίαν ἡμῶν θέλομεν ἀσχοληθῆ ἐπὶ τῆς τεχνολογίας τοῦ παρόντος θέματος.

Π Ι Ν Α Ξ

τῆς διακυμάνσεως τῶν σταθερῶν τοῦ χυμοῦ τῶν πρὸς βιομηχανοτήτην πορτοκαλίων, περιοχῆς νομοῦ Χανίων, έσοδείας 1955/56.

Σ τ α θ ε ρ α i				Δ ε κ ἐ μ β ο i o s 1955				Τ α ν ο υ ἀ ρ ι o s 1956				Φ ε β ρ ο u ἀ ρ ι o s 1956				Μ α ρ t i o s 1956			
1ov	2ov	3ov	4ov	1ov	2ov	3ov	4ov	1ov	2ov	3ov	4ov	1ov	2ov	3ov	4ov	1ov	2ov	3ov	4ov
8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	8ήμερον	
Ειδικὸν βάρος	1047,20	1050,34	1050,34	1050,34	1050,34	1050,34	1050,34	1052,54	1054,85	1054,85	1056,39	1057,16	1057,16	1057,93	1057,16	1057,16	1057,16	1057,16	
Πυκνότης εἰς βαθμὸν	6,5	6,9	6,9	6,9	6,9	7,2	7,3	7,5	7,5	7,7	7,8	7,8	7,9	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	
Διατύπα στρεγματικὰ εἰς βαθμὸν	Baume	11,7	12,40	12,40	12,40	13	13,20	13,50	13,50	13,90	14	14	14,20	14	14	14	14	14	
Ολικὴ ὁξύτης εἰς γρ. ἀν.	Brix	2,12	1,95	1,85	1,68	1,56	1,55	1,50	1,49	1,49	1,34	1,34	1,34	1,24	1,18	1,15	1,1		
περιοχῶν ὁξύτης ἐπὶ 100 κ.ε.	*Ενεργός οξύτης (P.H.) ..	2,7	3,1	3,4	3,4	3,7	3,3	3	3,5	3,9	4,2	4	3,9	4,2	4,2				
Βαθμὸς δόρυμάστερος :	(Brix) ὁξύτης	5,5	6,3	6,7	7,4	7,9	8,4	8,8	9,1	10,4	10,5	10,5	11,4	11,9	12,2	12,7			

S U M M A R Y

The production of oranges in the Province of Canea amounts to 21,500 tons, which represents 24% of the entire production of Greece, which is estimated at 120,000 tons.

Of the above-mentioned 21,500 tons only 10%, Viz: 2,100 tons are available for industrial purposes.

Manufacturers at present are interested only in the Recovery of the Essential Oil and, the extraction of juice from the oranges.

Fig. No 1 represents the Yield of one kilogramme of oranges in Essential Oil from December 1955 to the end of March 1956.

Fig. No 2 represents maturity ratio. The total soluble solids to Acidity during the aforesaid period.

Fig No 3 represents the Density of the juice expressed in degrees Baumé. The quality of the Juice depends on the index of Maturity which is the Brix acidity ratio. In figure No 2 it is shown that the maturity increases from the beginning to the end of the season.

The density of the juice expressed in degree Baumé also increases from the beginning to the end of the season with the observation that for certain periods of time it is maintained on the same levels (Fig. 3).

Sugars contained in the juice expressed in degree Brix at the beginning of the season present an even increasing as the density, where as in the middle of the season to the end, to wit, February and March they present an unequal waving on the same width (Fig. 4).

The Acidity of the juice expressed in an. Citric Acid decreases from the beginning up to the end of the season.

The waving of the active acidity is totally irregular during the month of January with a tendency of increase (Fig. No 6 shows the irregular decrease of Ph.).

We present a table with said Data which was composed from daily analyses from November 1955 to March 1956.

Regarding the Vitamins contents in the aforesaid oranges, we consider that it will be a subject of future work.